11.3.2025

HaV@eduskunta.fi

HE 210/2024 vp

# HUS-yhtymän asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamiseksi

HUS-yhtymä kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

## Asiantuntijalausunnon johtopäätökset tiivistetysti

- Yhtenäisten valmiuden säätelyn tasojen voimakkaampi esille nosto lain perusteluissa on selkeä parannus. Yhtenäiset valmiuden säätelyn tasot vahvistavat pohjaa valmiussuunnittelun yhteistyöaluetasoiselle ohjaukselle.
- On kannatettavaa, että hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen tulee ottaa kantaa häiriötilanteiden hallintaan ja poikkeusoloihin varautumiseen. Yhteistyösopimuksen rajallinen luonne on kuitenkin huomioitava.
- Valmiussuunnittelun alueellisen ohjaustehtävän antaminen valmiuskeskuksille on oikea ratkaisu ja tukee nk. viiden mallin syntymistä sekä tätä kautta vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista. Lainsäädännössä viitattaviin kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin tulisi laissa tai sen perusteluissa ottaa vielä kantaa.
- Kokonaisuudessaan lakiesitys ja lausuntopalautteen perusteella tehdyt muutokset ovat vieneet lakiesitystä oikeaan suuntaan.

## Keskeinen hallituksen esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia siltä osin, kuin se koskee valmiutta, varautumista sekä häiriötilanteiden hoitamista normaalioloissa ja poikkeusoloissa.

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Konsernihallinto

PL 200
Stenbäckinkatu 9
00029 HUS

09 4711

etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535–0

11.3.2025

**Valmiuden säätelyn tasot**

HUS-yhtymä nosti esiin lausunnossaan HUS/4543/2024 esiin yhtenäisten valmiuden säätelyn tasojen tärkeyden. Valmiuden säätelyjen tasojen tulee olla yhdenmukaiset niin hyvinvointialueiden kuin hyvinvointialueorganisaatioiden sisällä toimivien muiden viranomaisten välillä; erityisesti pelastusviranomaisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon. Hallituksen esityksen lausuntopalautetta kuvaavassa kappaleessa todetaan, että valmiuden säätelyn tasoja *"on pyritty jatkovalmistelussa korostamaan esityksen perusteluissa, ja käyttämään säännönmukaisesti yhtenäisiä valmiuden sääntelyn tasoja, joita ovat: perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius."* Muutos on erittäin kannatettava.

**Valmiuden ja varautumisen sisällyttäminen hyvinvointialueiden yhteistyösopimukseen**

Lähtökohtaisesti on kannatettavaa, että hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa olisi sovittava hyvinvointialueiden työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta esityksen 50 a §:ssä tarkoitetussa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinnassa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella. Mutta kuten HUS-yhtymä totesi lausunnossaan, Etelä-Suomen yhteistyöalueella yhteistyösopimuksen päivitys on varsin hidas ja raskas hallinnollinen ponnistus, sillä sopimusosapuolia on yhteensä yhdeksän.

Olisi syytä harkita, voidaanko yhteistyöaluetasoisesta valmiussuunnitelmasta säätää laissa vielä erikseen, jolloin yhteistyöaluetasoiselle toiminnalle häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa olisi selkeät suunnittelurakenteet, joiden perusteella toimintatapoja voidaan päivittää ja kehittää joustavammin. Yhteistyösopimus voi antaa raamit yleisille perusteille ja sopimuksessa voidaan myös sopia alueellisesta suunnitelmasta, mutta suunnitelmasta säätäminen erikseen varmistaisi alueellisen valmiussuunnitelman roolin osana häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista.

**Valmiussuunnittelun ohjaus**

Valmiussuunnittelun ohjaus on asetettu hallituksen esityksessä tiiviimmin yhteistyöalueen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtäväksi. Tämä yhdenmukaistaa varautumista yhteistyöalueella ja tiivistää yhteistyötä alueen hyvinvointialueiden ja valmiuskeskuksen välillä. Valmiussuunnittelun ohjaukseen liittyy esityksen § 51 mom. 5 mukaan myös kansallisen ohjauksen elementti, sillä esityksessä todetaan "ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti." Muotoilu on kannatettava, mutta velvoittaa ohjaavan ministeriön myös määrittelemään kansallisesti yhtenäiset periaatteet. Lakiluonnoksen

perusteluissa tai muussa velvoittavassa ministeriön ohjausmateriaalissa tulisi selkeästi määritellä kansallisesti yhtenäiset periaatteet. Periaatteet saattavat olla toimijoille selkeät käytännön toiminnan kautta, mutta lakiluonnoksessa näitä ei määritellä. Yhtenäiseen periaatteiden määrittäminen tai niihin viittaaminen laissa helpottaisin valmiuskeskusten valmiussuunnittelun ohjaukseen liittyvän tehtävän hoitamista. On kannatettavaa, ettei valmiussuunnittelun ohjaus ole kansallisen valmiusryhmän tehtävä, vaan kuten lakiesityksen § 51:ssä nyt on todettu.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Konsernihallinto

PL 200
Stenbäckinkatu 9
00029 HUS

09 4711

etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535–0